

Trafiksäkerhet för barn och unga

Skadade i Luleå 2003-2006

Inledning

Det finns en oro bland föräldrar över att släppa ut sina barn i trafiken. Detta visar sig bland annat i de brev och telefonsamtal Tekniska förvaltningen tar emot från föräldrar som vill ha hinder för biltrafik på gång- och cykelvägar, upphöjningar på gator med mera.

Syftet med denna rapport är att titta på den faktiska trafiksäkerhetsnivån för barn och ungdomar, 0-17 år. En analys har gjorts av i vilka typer av olyckor barn och ungdomar har skadats under åren 2003-2006. Det underlag som använts är olyckor i STRADA rapporterade från Sunderby sjukhus, detta innebär att till exempel ett barn som cyklat omkull men inte uppsökt sjukvård inte finns med i statistiken. Inte heller skadade som uppsökt vårdcentral finns med.

Definition av skadegrad

Sjukvården klassificerar skador enligt den så kallade ISS-skalan (Injury severity score) där högre siffra innebär allvarligare skada. ISS 1-3 kan till exempel innebära sår, stukning, finger- eller näsfraktur. ISS 4-8 kan vara hjärnskakning med medvetslöshet < 1 timme eller okomplicerade frakturer. ISS 9-15 kan betyda hjärnskakning med medvetslöshet 1-6 timmar eller lårbensbrott. ISS >16 kan innebära blödning i hjärnan, amputering av ben eller skada på kroppspulsådern¹.

Vanligtvis klassificeras skadegraden enligt följande:

Lindrigt skadad: ISS 1-8

Allvarligt skadad: ISS >8

¹ Umeå Kommun, Samhällsbyggnadskontoret, Gator & Trafik (2007) *Trafikdatarapport 2005*

Olyckstyper

Totalt skadades 383 barn och ungdomar i trafiken i Luleå under åren 2003-2006. Den i särklass vanligaste olyckstypen var singelolyckor på cykel, följt av att skadas som passagerare i ett motorfordon.

36 av de skadade var oskyddade trafikanter i kollision med motorfordon, av dessa var majoriteten mopedister. Antalet barn och unga som skadats när de åkt motorfordon var mer än dubbelt så stort, 77 st. Bilar verkar alltså vara farligast för barn när de sitter i bilen.

Olyckstyp	Antal skadade
Cykel singel	155
I motorfordon*	77
Moped singel	47
Gående singel	38
Motorfordon - moped	23
Cykel - cykel	10
Moped - moped	9
Motorfordon - cykel	7
Motorfordon - gående	6
Cykel - gående	4
Moped - gående	3
Moped - cykel	1
Övrigt	3
Totalt	383

*Motorfordon = personbil, buss, lastbil, motorcykel

Utveckling

För de flesta olyckstyperna går det inte att se någon trend i antalet skadade under de studerade åren. Ett undantag finns dock; antalet skadade i singelolyckor på moped har ökat för varje år, från 8 stycken 2003 till 17 stycken 2006.

Konsekvens av olyckorna

56 personer, eller en fjärdedel av de skadade har skadats allvarligt. Även bland de allvarligt skadade var cyklister i singelolyckor vanligast. Det är fler som skadats allvarligt när de åkt bil än genom att bli påkörd.

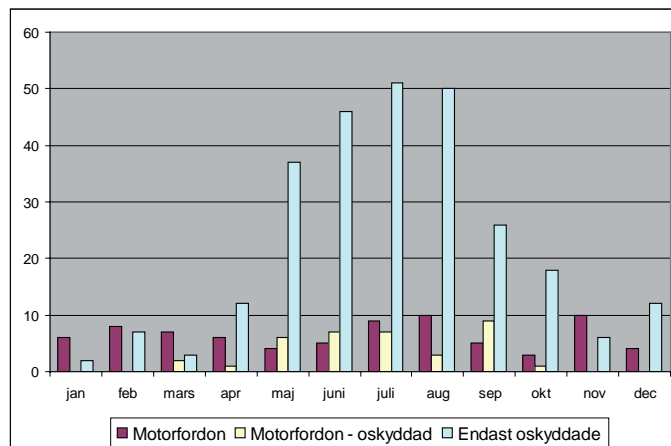
En jämförelse av ISS-värdena bland de allvarliga olyckorna visar att de som har fått svårast skador

är barn som har råkat ut för en olycka när de åkt i ett motorfordon, följt av en fotgängare som blivit påkörd samt cyklister i singelolyckor.

Olyckstyp	Allvarligt skadade
Cykel singel	22
I motorfordon	10
Gående singel	7
Moped singel	6
Motorfordon - gående	4
Motorfordon - moped	3
Cykel - cykel	2
Moped - moped	2
Totalt	56

Tidpunkt

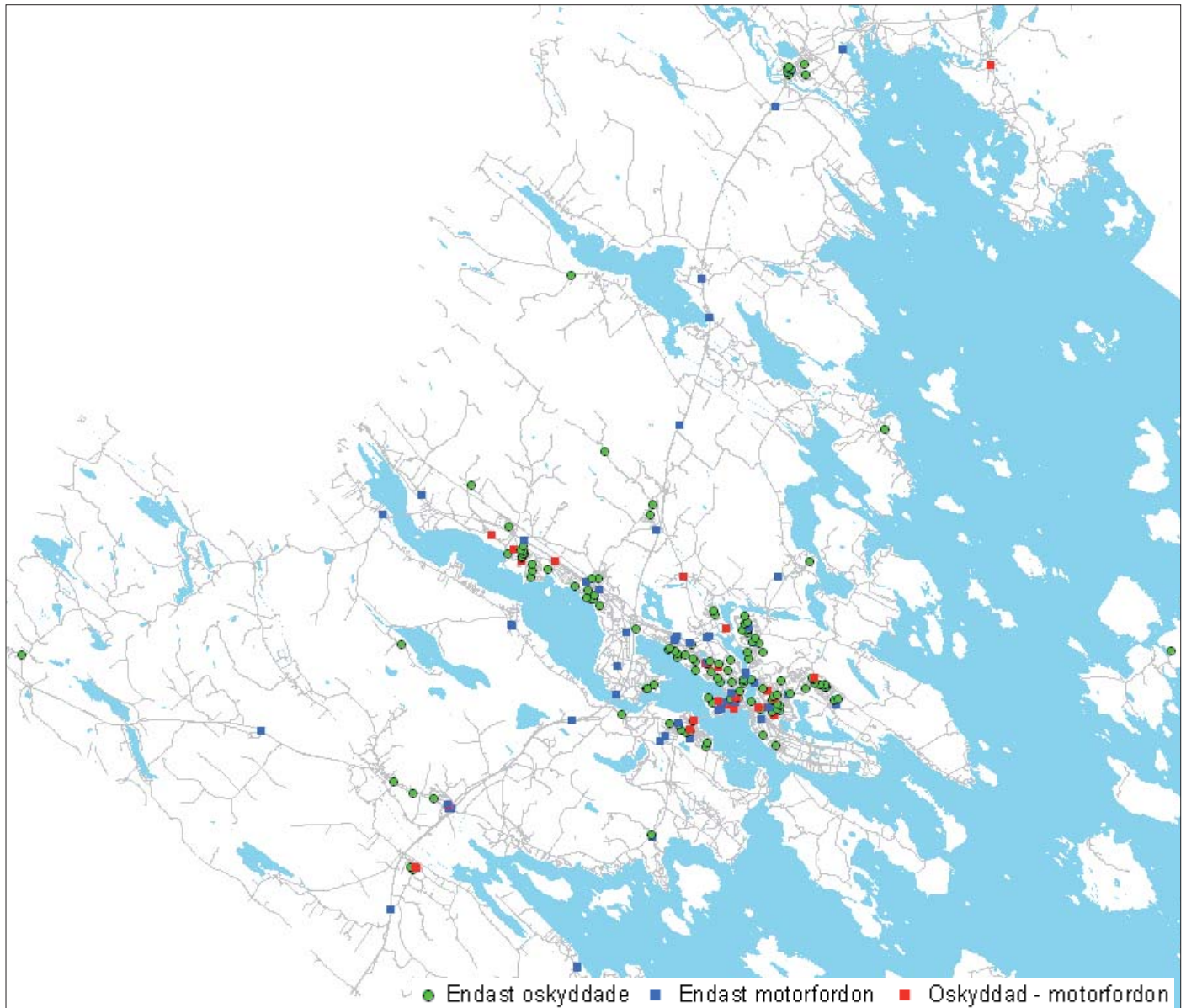
Olyckor där oskyddade trafikanter har skadats har främst skett under perioden maj-augusti, undantaget fotgängares singelolyckor som främst sker under vintern. Barn och ungdomar som har skadats när de har åkt i ett motorfordon har gjort det i ungefär samma utsträckning oberoende av vilken månad det är.

För majoriteten av de skadade är det inte angeläget om olyckan inträffat på fritiden eller ej. Av de olyckor där detta angetts har dock flertalet inträffat på fritiden.

Tidpunkt	Antal skadade
På fritiden	114
På väg till/från skolan	13
Under skoltid	1
Okänt	255

Olycksdrabbade platser

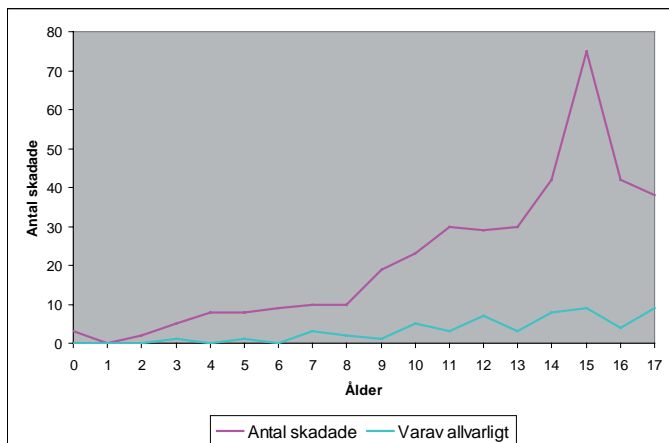
I statistiken saknas platsangivelse för ett stort antal olyckor, främst olyckor där endast oskyddade trafikanter har varit inblandade. Utifrån de platsangivelser som finns kan man dock se att de flesta olyckor sker på det kommunala vägnätet. För de som skadats när de har åkt i ett motorfordon har olyckorna skett på det statliga vägnätet i större utsträckning än för övriga olyckstyper, även om majoriteten ändå har skett på platser där kommunen är väghållare.

Olyckor där enbart oskyddade trafikanter har varit inblandade har främst skett inom bostadsområdena i tätorten. Olyckor där den skadade har färdats i ett motorfordon har i stor utsträckning skett på huvudvägnätet. E4-an är den väg med flest skadade i dessa olyckor följt av Bodenvägen. Kollisioner mellan oskyddade trafikanter och motorfordon har både skett inom bostadsområden och på större vägar.

Väghållare	Antal skadade
Kommunal	166
Statlig	43
Enskild	20
Okänt	154

Åldersfördelning

Risken att skadas i trafiken stiger generellt sett med barnens ålder. Vid 15 års ålder finns en skarp topp i antalet skadade beroende på att i stort sett alla mopedolyckor sker i denna åldersgrupp.

Könsskillnader

Det är fler pojkar än flickor som skadas i trafiken, 252 jämfört med 131 stycken. Bland skadade cyklister och mopedister dominerar pojkarna stort. I övriga trafikantgrupper är fördelningen mellan könen jämnare. Att de flesta som skadas är pojkar gäller i alla åldersgrupper, störst är dock skillnaden bland 15-åringarna.

Olyckstyper i olika åldrar

Vilken typ av olycka som är vanligast skiljer sig beroende på vilken ålder barnen är i:

- 0-3 år: Det är vanligast att skadas som passagerare i motorfordon
- 4-14 år: Singelolyckor på cykel är vanligast
- 15 år: Singelolyckor på moped är vanligast
- 16-17 år: Det är vanligast att skadas i motorfordon

Jämförelse med andra åldersgrupper

15-åringarna sticker ut i antalet skadade även vid en jämförelse med alla åldersgrupper. Barn upp till tio år är utsatta för färre skador än genomsnittet för alla åldrar.

